

N 15-6/2673
10/03/2022

2673-15-6-2-202203101752

საქართველოს იუსტიციის მინისტრს
ბატონ რატი ბრეგაძეს

წ ი ნ ა დ ა დ ე ბ ა

მსჯავრდებულ **[REDACTED]** დამატებითი სამედიცინო სერვისის მიწოდებასთან დაკავშირებით

შემუშავებულია საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ განხორციელებული შემოწმების შედეგების მიხედვით და გეგზავნებათ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

ბატონო რატი,

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატმა შეისწავლა №10 პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებული მსჯავრდებულ **[REDACTED]** განცხადებები და მისი სამედიცინო ბარათი. შესწავლის შედეგად გამოვლინდა, რომ მსჯავრდებულს ესაჭიროება დამატებითი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობა

საქართველოს სახალხო დამცველის რწმუნებულმა 2022 წლის 30 დეკემბერს მონახულა მსჯავრდებული, რომელიც უჩივის ჯანმრთელობის პრობლემას, კერძოდ, სათესლე ჯირკვლების მწვავე ტკივილს. სახალხო დამცველის აპარატის კორესპონდენციის პასუხად, სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტის 2022 წლის 15 იანვრის №11777/01 წერილითა და 8 თებერვლის №36094/01 წერილით აპარატს ეცნობა, რომ:

[REDACTED], წარმოდგენილი უროლოგიური ჩივილების საფუძველზე, 14.07.2021წ. კლინიკა „ვივამედში“ ჩაუტარდა სათესლე ჯირკვლების ექოსკოპია და უროლოგის

კონსულტაცია, დაუდგინდა დიაგნოზი: ორქიტი, ქრონიკული ეპიდიდმიტი, დაენიშნა და ჩაუტარდა მედიკამენტური მკურნალობა.

31.07.2021წ. და 15.08.2021წ. პაციენტს N10 პენიტენციურ დაწესებულებაში განმეორებით ჩაუტარდა საშარდე სისტემის ექოსკოპია, ხოლო 22.09.2021წ. და 03.11.2021წ. უროლოგის კონსულტაცია, დამატებითი მკურნალობის ჩატარების თაობაზე რეკომენდაცია არ გაცემულა.

2021 წლის დეკემბერში პაციენტმა კვლავ წარმოადგინა ჩივილი სათესლე ჯირკვლების არეში დისკომფორტის თაობაზე, რის გამოც, 25.12.2021წ. ჩაუტარდა ექოსკოპიური გამოკვლევა, დაენიშნა და ჩაუტარდა მედიკამენტური მკურნალობა, შედეგად, დინამიკაში პაციენტის ჯანმრთელობის მდგომარეობა გაუმჯობესდა.

რაც შეეხება შარდში სისხლის არსებობას, 21.10.2021წ. და 12.01.2022წ. ჩატარებული ლაბორატორიული გამოკვლევით, შარდში სისხლის არსებობა არ გამოვლენილა.

21.01.2022წ. ჩაუტარდა უროლოგის კონსულტაცია. ექიმ-სპეციალისტის მიერ გაიცა რეკომენდაცია კონტრასტული ურეთროგრაფიის ჩატარების თაობაზე, რისთვისაც მოთხოვნა დარეგისტრირდა რეფერალის სამედიცინო პროგრამაში, ხოლო სამედიცინო მომსახურება გაეწევა გეგმიურად, რიგითობის გათვალისწინებით.

ზემოაღნიშნულის შემდგომ მსჯავრდებულმა კვლავ მომართა სახალხო დამცველს 2022 წლის 14 თებერვლის განცხადებით, რომლის თანახმად, კვლავ აწუხებს სათესლე ჯირკვლების მწვავე, გაუსაძლისი ტკივილები, ამასთან, უკმაყოფილებას გამოთქვამს არასათანადო სამედიცინო მომსახურების გამო, საუბრობს ტკივილგამაყუჩებელი მედიკამენტების არაეფექტურობაზე და ითხოვს გადაუდებელი, ადეკვატური სამედიცინო მომსახურების გაწევას.

სპეციალური პენიტენციური სამსახურის სამედიცინო დეპარტამენტის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია და მსჯავრდებულის სამედიცინო დოკუმენტაცია დეტალურად შეისწავლა სახალხო დამცველის აპარატის ექიმ-ექსპერტმა, მედიცინის დოქტორმა [REDACTED]. მისი განმარტებით, პირველადი ჯანდაცვის ექიმის 2021 წლის 24 აპრილის ჩანაწერებში დაფიქსირებულია, რომ [REDACTED] ანამნეზში ჰქონდა ფილტვების ტუბერკულოზი. ამასთან, ტუბერკულოზზე ეჭვმიტანილთა გამოსავლენ კითხვარებში არსად არ არის მითითებული, რომ პაციენტი იტარებდა ანტიტუბერკულოზურ მკურნალობას.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, უნდა გამოირიცხოს შარდ-სასქესო სისტემაში მიმდინარე პროცესის ტუბერკულოზური ეტიოლოგია, რა მიზნითაც მსჯავრდებულს უნდა ჩაუტარდეს ფტიზიო-უროლოგის კონსულტაცია და მისი დანიშნულებით სპეციფიური პროცესის გამოსავლენად განხორციელდეს ლაბორატორიული და რადიოლოგიური კვლევები, რაც ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში სპეციალისტის მიერ უნდა იყოს დანიშნული.

სამართლებრივი დასაბუთება

პენიტენციურ სისტემაში ჯანდაცვის მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტები ეფუძნება ადამიანის ღირსებისა და მის მიმართ ჰუმანური მოპყრობის პრინციპებს, რითაც ხაზს უსვამს პატიმრის უფლებას, უზრუნველყოფილი იყოს საზოგადოებაში არსებული ეკვივალენტური ჯანდაცვის სისტემით. მას ხელი უნდა მიუწოდებოდეს ყველა იმ მომსახურებაზე, რომელიც საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სისტემაშია დანერგილი.¹

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო მიუთითებს, რომ იმისთვის, რომ ადამიანის პატიმრობაში ყოფნა არ გაუტოლდეს ადამიანის უფლებათა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევის მინიმალურ ზღვარს და არ იმყოფებოდეს წამების, არაადამიანური ან/და დამამცირებელი მოპყრობის პირობებში, სამედიცინო პერსონალის მხრიდან უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ყოველმხრივი თერაპიული სტრატეგიით, რომელიც მიმართულია და ადეკვატურად აგვარებს პატიმრის ჯანმრთელობის პრობლემებს ან აღკვეთს მათ გაუარესებას, იმის ნაცვლად, რომ მათზე სიმპტომურად რეაგირებდეს.²

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში დამკვიდრებული პრაქტიკით, კონვენციის მე-3 მუხლი სახელმწიფოებს ავალდებულებს თითოეული დაპატიმრებული ამყოფოს ისეთ პირობებში, რომელიც არ ლახავს მათ ადამიანურ ღირსებას. ამასთან, სასჯელის აღსრულების მეთოდები არ უნდა აყენებდეს დაპატიმრებულს ტკივილს ან ტანჯვას ისეთი ინტენსივობით, რომელიც აღემატება პატიმრობისთვის დამახასიათებელი ტანჯვის დონეს და პატიმრის ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა სათანადოდ უნდა იყოს უზრუნველყოფილი. აღნიშნული ასევე გულისხმობს პატიმართათვის ადეკვატური სამედიცინო მომსახურების გაწევას. საქმეში „კინანი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახელმწიფო ორგანოებს ეკისრებათ თავისუფლებააღკვეთილ პირთა ჯანმრთელობის დაცვის ვალდებულება. სათანადო სამედიცინო მომსახურების გაუწევლობა კი გარკვეულ შემთხვევებში შეიძლება ჩაითვალოს კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევად.

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამედიცინო მომსახურების „ადეკვატურობა“ რჩება რთულად დასადგენ ელემენტად. ამასთან, გარკვეული სამედიცინო მომსახურების გაწევა და მკურნალობის დანიშვნა ავტომატურად ვერ მიგვიყვანს დასკვნამდე, რომ სამედიცინო დახმარება იყო ადეკვატური.³ საკითხის შეფასების დროს სასამართლო ხელმძღვანელობს ტესტით გამოიჩინა თუ არა სახელმწიფომ სათანადო გულისხმიერება, ვინაიდან სახელმწიფოს მიერ მძიმე ავადმყოფი პატიმრის განკურნების ვალდებულების შესრულება განისაზღვრება მიღებული ზომით და არა დამდგარი შედეგით.⁴ ასევე, სასამართლო მიუთითებს, რომ სამედიცინო მომსახურებასთან

¹ მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2006)2 წევრი სახელმწიფოებისადმი ევროპული ციხის წესებთან დაკავშირებით, პარა. 40.2.

² ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე Bujak v. Poland, 2017, § 68.

³ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე Hummatov v. Azerbaijan, 2007, § 116.

⁴ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ, § 71.

დაკავშირებით განსხვავებული მოსაზრების არსებობის შემთხვევაში, შესაბამისმა უწყებებმა უნდა გაატარონ აუცილებელი ღონისძიებები.⁵

სამედიცინო დახმარების ადეკვატურობის განსასაზღვრად სასამართლო გულისხმიერების ტესტს იყენებს. მხოლოდ ის ფაქტი, რომ თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში პირის ჯანმრთელობა გაუარესდა, არ არის საკმარისი უფლების დარღვევის დასადასტურებლად. სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულებების დარღვევას გამოიწვევს ისეთი შემთხვევების არსებობა, როდესაც რელიევანტურმა შიდაეროვნულმა უწყებებმა დროულად და ამომწურავად არ გადადგეს ყველა გონივრული შესაძლო ნაბიჯი და არ გამოიყენეს ყველა კეთილსინდისიერი სამედიცინო გზა პაციენტის განსაკურნად.⁶

ამრიგად, მხოლოდ ექიმის მიერ პაციენტის მონახულება და მის მიერ დანიშნულების გამოწერა ვერ შეფასდება ადეკვატურ სამედიცინო დახმარებად.⁷ შესაბამისმა უწყებებმა უნდა უზრუნველყონ მსჯავრდებულის სრულყოფილი და ამომწურავი სამედიცინო ბარათის წარმოება,⁸ დიაგნოზისა და მკურნალობის დროულობა და აკურატულობა,⁹ რეგულარული და მრავალმხრივი (სადაც საჭიროა) სამედიცინო ზედამხედველობა, მკურნალობა არა სიმპტომური მეთოდით, არამედ მსჯავრდებულის მთავარი სამედიცინო პრობლემისა.¹⁰ დამატებით, სახელმწიფომ უნდა დაამტკიცოს, რომ დანიშნულება, რომელიც ამგვარი მკურნალობის ფარგლებში იქნა გაცემული, რეალურად სრულდება.¹¹

ეროვნული კანონმდებლობა ასევე ეფუძნება ეკვივალენტურობის პრინციპს, რაც გამოიხატება იმაში, რომ სამედიცინო პერსონალი უნდა უზრუნველყოფდეს მკურნალობის, მოვლის და რეაბილიტაციის იმავე სტანდარტს, რომელიც ხელმისაწვდომია სამოქალაქო ჯანდაცვის სექტორში. ამასთან პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების აღნიშნული სტანდარტები ამოცანად ისახავს პატიმართა ავადობისა და სიკვდილიანობის შემცირებას.¹²

„პაციენტის უფლებების შესახებ“ კანონის თანახმად, თითოეულ მოქალაქეს უფლება აქვს სამედიცინო მომსახურების ყველა გამწვევისაგან მიიღოს ქვეყანაში აღიარებული და დანერგილი პროფესიული და სამომსახურეო სტანდარტების შესაბამისი სამედიცინო

⁵ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Holomiov v. Moldova*, 2006, § 117.

⁶ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ, § 71.

⁷ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Hummatov v. Azerbaijan*, 2007, § 116.

⁸ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Khudobin v. Russia*, 2006, § 83.

⁹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Melnik v. Ukraine*, 2006, §§ 104-106.

¹⁰ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Amirov v. Russia*, 2014, § 93.

¹¹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე *Holomiov v. Moldova*, 2006, § 117.

¹² საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2019 წლის 18 თებერვლის N381 ბრძანება „პენიტენციურ დაწესებულებაში სამედიცინო მომსახურების სტანდარტების, სპეციფიკური საჭიროებების მქონე პირთა სამედიცინო მომსახურების დამატებითი სტანდარტების, პენიტენციურ დაწესებულებაში პრევენციული მომსახურების პაკეტისა და პენიტენციური სისტემის ჯანდაცვის ბაზისური მედიკამენტების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“, დანართი N1, მუხ. 19, ქვეპ. „ა“ და „თ“.

მომსახურება.¹³ ამასთან, პენიტენციურ დაწესებულებაში მოთავსებული პირი სარგებლობს ამ კანონით გათვალისწინებული ყველა უფლებით.¹⁴

დასკვნა

ამდენად, ვინაიდან მიუხედავად ამ დრომდე გაწეული სამედიცინო მომსახურებისა, მსჯავრდებული კვლავ წარმოადგენს ჩივილებს, აუცილებლად მიმაჩნია მსჯავრდებულს ჩაუტარდეს ფტიზიო-უროლოგის კონსულტაცია და მისი დანიშნულებით, სპეციფიური პროცესის გამოსავლენად, განხორციელდეს ლაბორატორიული და რადიოლოგიური კვლევები. ასევე, გამომდინარე იქედან, რომ მსჯავრდებული უჩივის მწვავე და აუტანელ ტკივილებს, არსებითად მნიშვნელოვანია მისთვის ხსენებული სამედიცინო სერვისის პრიორიტეტულად მიწოდება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, მოგმართავთ წინადადებით, მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გათვალისწინებით გადაიდგას დროული ნაბიჯები და [REDACTED] გაეწიოს ზემოხსენებული რეკომენდებული სამედიცინო მომსახურება.

ამასთან, გთხოვთ, მაცნობოთ მოცემული წინადადების განხილვის შედეგები „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით დადგენილ ვადაში.

პატივისცემით,

ნინო ლომჯარია

სახალხო დამცველი

¹³ „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხ. 5.

¹⁴ „პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხ. 46.